

Lokalno je primarno

„Jačanje uloge građana –
Izgradnja lokalnih zajednica”

Pripremila i objavila:
Misija OESS-a u Bosni i Hercegovini
Fra Anđela Zvizdovića 1
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

siječanj 2009. godine

ISBN broj:
978-92-9235-300-1

Kako Bosna i Hercegovina (BiH) napreduje iz daytonske ere implementacije mira ka eri europskih i transatlantskih integracija, tako i značaj razvoja stabilnih institucija koje će jamčiti demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje manjina u sve većoj mjeri postaje relevantan. Ovo je utoliko važno za postavljanje temelja dugotrajnog mira i stabilnosti, koliko i za poštivanje Kopenhaških političkih kriterija. Zato sa zadovoljstvom predstavljam OESS-ovu inicijativu „*Lokalno je primarno*“, koja će, nadam se, dati važan doprinos u pomaganju BiH da konsolidira dosad postignuto i da se suoči s izazovima koje donosi budućnost.

Inicijativa „*Lokalno je primarno*“ temelji se na pretpostavci da jačanje demokracije počinje na lokalnoj razini: jačanjem utjecaja lokalnih zajednica, osiguravanjem da politička moć bude ravnomjerno raspoređena kroz cijelo društvo, kao i pružanjem pomoći građanima da postave i ostvare vlastite prioritete. Na ovaj način demokracija jača kroz povećano sudjelovanje građana. Naravno, nije samo važno građanima dati češće priliku da se izjasne, već i osigurati da se njihov glas čuje, te da njihova stajališta mogu donijeti promjene. Ovo zahtijeva odgovornu lokalnu vlast koja vodi računa o potrebama građana i čiji vijećnici/odbornici prihvaćaju punu odgovornost u tom procesu.

Prethodnih godina je došlo do značajnog napretka na općinskoj razini u BiH. Ipak, ovaj proces nije bio u potpunosti ravnomjerno raspoređen i neke skupine građana imale su više koristi od drugih. Još uvijek smo daleko od postizanja ujednačene raspodjele političke moći i pristupa uslugama, koji su osnova lokalne demokracije. Inicijativa „*Lokalno je primarno*“ nastoji pomoći i općinama i građanima da se pozabave ovim nejednakostima. Podržat će građane da aktivnije sudjeluju u svojim zajednicama i da inzistiraju na relevantnim općinskim smjernicama i uslugama. Također će pružiti potporu općinama u teškom zadatku ispunjavanja zahtjeva građana, koji ponekad premašuju dostupne resurse, i pomoći će im da to učine na objektivan i transparentan način. Prije svega, inicijativa „*Lokalno je primarno*“ poticat će partnerstvo između građana i općina u definiranju i ispunjavanju prioriteta zajednica.

Ovaj prospekt opisuje sedam komponenti inicijative „*Lokalno je primarno*“ i načine na koji će biti implementirane. I dok se svaka komponenta zasebno bavi drugim problemom, zajednički pružaju fleksibilan izbor mogućnosti za prihvaćanje izazova izgradnje participativne i odgovorne lokalne demokracije. Unaprijed se veselim radu s Vama na ovom važnom zadatku.

Veleposlanik Gary D. Robbins,
Voditelj Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini

■ Uvod

Lokalno je primarno “Jačanje uloge građana – izgradnja lokalnih zajednica”

Inicijativa „*Lokalno je primarno*” pokrenuta je od strane Misije OESS-a u BiH u konzultaciji s partnerima iz civilnoga društva i tijela vlasti.

Posljednjih godina tehnička i financijska potpora za razvoj, kako civilnoga društva, tako i lokalnih vlasti, znatno se povećala. Ipak, sasvim je jasno da su neke općine, kao i sami građani, imali više koristi od drugih, a za posljedicu imamo nejednak stupanj razvoja na lokalnoj razini. Proces europskih integracija sa sobom donosi perspektive za buduća ulaganja i vrlo je važno da su građani i općine sposobni da iskoriste mogućnosti koje im se pružaju. Ovo zahtijeva djelotvorne, i odgovorne lokalne vlasti i građane koji odlučno podupiru postizanje ovih standarda.

Poboljšanje kvalitete lokalne uprave i jačanje građanskog sudjelovanja već su neko vrijeme cilj rada Misije OESS-a. Inicijativa „*Lokalno je primarno*” predstavlja, prije svega, promjenu u pristupu, jer je kreirana da ponudi fleksibilne programe potpore koji će uspješno odgovoriti potrebama civilnog društva i općina. Ovaj fleksibilni pristup omogućit će da inicijativa „*Lokalno je primarno*” bude prilagodljiva, te da ostane primjenjiva i kada novi modaliteti pomoći budu na raspolaganju.

Dok inicijativa „*Lokalno je primarno*” sadrži dosta novih karakteristika, također je vrlo usredotočena na održivost procesa i procedura, koje su nastale realizacijom prethodnih projekata, osobito kada je riječ o povećanom sudjelovanju građana u radu s općinama.

■ Uvod

Dugoročni cilj

Dugoročni cilj inicijative „*Lokalno je primarno*“ je jačanje sudjelovanja građana u radu s općinama, kao načina rada koji osigurava pravednu i odgovornu dodjelu javne imovine i usluga.

Kratkoročni cilj

- Kratkoročni je cilj razvijati sposobnost građana da ističu zahtjeve prema općinama, drže općine odgovornima za izvršene poslove, te poduzimaju aktivnosti na dobrobit cjelokupnih zajednica.
- Kratkoročni je cilj razvijati političku volju i institucionalne kapacitete općina da odgovore zahtjevima građana na djelotvoran, pravedan i transparentan način.

■ Uvod

Fleksibilan pristup

Elementi

Inicijativa „*Lokalno je primarno*“ osmišljena je tako da ponudi izbor intervencija koje su nazvane komponente, podrži razvoj civilnog društva i općina i podrži stvaranje partnerskog odnosa između ove dvije strane. Inicijativa „*Lokalno je primarno*“ sadrži **sedam komponenti**:

Komponenta 1	Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine
Komponenta 2	Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti
Komponenta 3	Sudjelovanje građana u zajednici
Komponenta 4	Međuopćinsko učenje i potpora
Komponenta 5	Mediji i komunikacija
Komponenta 6	Pristup mladeži zapošljavanju
Komponenta 7	Upravljanje projektom

Svaka komponenta sadrži određeni broj elemenata. Sudionici se obvezuju da će ispuniti sve elemente, kako bi završili rad na određenoj komponenti. Broj završenih komponenti odredit će se nakon konzultacija s OESS-ovim djelatnicima na terenu. Nije obavezno završiti svih sedam komponenti.

Standardi i kriteriji

Elementi svih komponenti detaljno su opisani u priručniku. Svaki je element podijeljen na niz standarda, uz pobrojane kriterije za svaki od njih. Ovo precizno objašnjava što je potrebno učiniti kako bi se ispunili svi elementi.

■ Uvod

Sudjelovanje

Inicijativa „*Lokalno je primarno*“ otvorena je, kako za općine, tako i za organizacije civilnog društva (formalne i neformalne). Proces implementacije osmišljen je tako da ponudi maksimalnu fleksibilnost i omogući sudionicima da odaberu komponentu ili komponente, koje najviše odgovaraju njihovim potrebama.

Proces implementacije sastoji se od sljedećih koraka:

Procjena – odabir komponente/komponenti

Početna procjena biti će izrađena u suradnji s terenskim osobljem OEES-a. Cilj je ove procjene da se identificiraju potrebe, te da se zajednički odaberu odgovarajuće komponente. S obzirom na to da je inicijativa „*Lokalno je primarno*“ osmišljena na način da pruži fleksibilan popis intervencija, odabir najpogodnije komponente je vrlo kritična i važna faza procesa.

Sporazum o implementaciji

Dogovor o implementaciji bit će izrađen tako da identificira načine kako ispuniti odabranu komponentu/komponente. U slučaju općina ovaj sporazum bit će potpisan od strane načelnika općine i predsjedatelja OV/SO, potvrđen od strane OV/SO, i on će u svakom slučaju predstavljati predanost općine u cijelosti. Sporazum će, također, identificirati cilj koji se želi postići u razdoblju od 12 mjeseci.

Akcijski plan

Akcijski plan bit će napravljen tako da pokriva razdoblje od najmanje tri mjeseca. Sadržavat će aktivnosti koje se trebaju realizirati tijekom ovog razdoblja. Akcijski plan treba biti realan i izvodljiv.

Implementacija/Procjena

Procjena će se vršiti na kraju svakog tromjesečnog razdoblja implementacije. Razmatrat će se napredak u odnosu na akcioni plan, što će voditi ka razvoju novog akcijskog plana za sljedeća tri mjeseca. Ovaj će se proces zatim nastaviti sve dok komponenta ne bude kompletirana. Od sudionika će se zahtijevati da javno objave rezultate kako bi se osiguralo da općinska vijeća, skupštine opština i građani budu informirani o napretku.

Komponenta 1

Lokalno je primarno

Podrška općinskom
vijeću/skupštini opštine

■ *Potpoma općinskom vijeću/skupštini opštine*

Svrha komponente

Izabrana tijela posebno su važna na svim razinama vlasti, jer predstavljaju građane i odgovorna su za ugrađivanje mišljenja građana u politike i usluge. To je poseban izazov za izabrane u općinskim vijećima/skupštinama opština (OV/SO) jer su vijećnici/odbornici pripadnici zajednica kojima služe i oni žive i rade zajedno s onima koji su ih izabrali. Kao rezultat, vijećnici/odbornici pojedinačno i OV/SO kao cjelina imaju posebne odgovornosti za rad u najboljem interesu svojih zajednica i osiguravaju da se javni resursi koriste na učinkovit način. I pored važnosti OV/SO, programi za potporu općinama u BiH su primarno bili fokusirali na jačanje izvršnih tijela vlasti, uz znatno manje pozornosti posvećene poboljšanju rada izabranih predstavnika.

Konstruktivan i profesionalan odnos između izvršne vlasti (načelnika i administracije) i OV/SO je temelj za učinkovito funkcioniranje općina. To zahtijeva spremnost obje strane da postave interese građana ispred političke i osobne koristi i da se fokusiraju na rad u partnerstvu radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva. OV/SO je ključni subjekt koji će osigurati da aktivnosti izvršne vlasti odgovaraju potrebama i željama zajednice. U vrijeme povećanja resursa općine i jačanja izvršne vlasti, sve je važnije da vijećnici/odbornici mogu pratiti rad izvršne vlasti i tražiti njihovu odgovornost.

■ *Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine*

Svrha komponente

Općinska vijeća/skupštine opština moraju izvršavati svoje zadatke učinkovito, što iziskuje pažljivo planiranje, dobro upravljanje i pojednostavljenje procedura. Vijećnici/odbornici moraju razumjeti pitanja o kojima se raspravlja s fokusom na ostvarenje širokog konsenzusa i razumijevanja, a ne uskih političkih pobjeda. Radeći na taj način vijećnici/odbornici moraju odgovoriti i na potrebe građana i tražiti njihovo mišljenje putem redovitih konzultacija i razgovora. To je osnova lokalne demokracije, jer jača i legitimnost i učinkovitost donošenja odluka.

Cilj komponente

Cilj komponente *Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine* jest poboljšati učinkovitost općinskih vijeća/skupština opština u zastupanju interesa građana.

■ *Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine*

Kako će se taj proces odvijati u praksi?

Komponenta *Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine* sastoji se od tri elementa:

Element 1 – Poboljšanje funkcioniranja OV/SO

Cilj je ovog elementa poboljšanje kapaciteta OV/SO za planiranje i funkcioniranje vijeća/skupštine, kako u smislu cjelokupnog programa rada, tako i pojedinačnih sjednica. Pored promicanja učinkovitosti rada vijećnika/odbornika, fokusirat će se na razvijanje sposobnosti povjerenstava OV/SO i stručne službe, te na pružanje potpore ključnim akterima kao što su tajnik OV/SO i predsjedatelj OV/predsjednik SO. Pojednostavljenje procedura OV/SO će također biti prioritet.

Element 2 – Povećanje odgovornosti izvršne vlasti

Cilj je ovog elementa poboljšanje kapaciteta OV/SO za praćenje i nadgledanje rada izvršne vlasti. Odnosi se na poboljšanje kvalitete izvješća podnesenih OV/SO, te kvalitetu i rokove za odgovor na vijećnička/odbornička pitanja. Također će uvesti mjere za poboljšanje odluka OV/SO, jer su one ključni instrument kojim OV/SO daje naloge izvršnoj vlasti. Odluke će sadržavati pismeno obrazloženje odgovarajućih povjerenstava OV/SO, a pored uključivanja detalja o procesu realizacije bit će uvedena i elektronska baza podataka za praćenje odluka.

Element 3 – Poboljšanje komunikacije sa građanima

Cilj je ovog elementa poboljšanje komunikacije između vijećnika/odbornika i građana. Vijećnici/odbornici su izabrani da zastupaju interese građana u tijeku mandata, a ovaj element treba pomoći vijećnicima /odbornicima pri pregledu i poboljšanju komunikacije sa građanima i suradnji sa lokalnim zajednicama, nevladinim sektorom i drugim interesnim skupinama. Treba ojačati i izravnu vezu između vijećnika/odbornika i glasača, te razraditi mehanizme kojim OV/SO dobija povratne informacije od građana.

■ Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Poboljšanje funkcioniranja OV/SO

Standard	Kriteriji
1.1 Program rada OV/SO je usvojen, promoviran i realiziran	<p>Relevantne aktivnosti iz Programa rada načelnika, javnih institucija i postojećih strategija općine se oslikavaju u Programu rada OV/SO</p> <p>Promotivne aktivnosti su razrađene i realizirane</p> <p>Polugodišnja informacija i godišnje izvješće o realizaciji su izrađeni i predstavljeni OV/SO i javnosti</p>
1.2 Sjednice OV/SO se održavaju sukladno zakonu i Poslovniku o radu OV/SO	<p>Sjednice OV/SO se održavaju sukladno Poslovniku o radu OV/SO što osiguravaju tajnik OV/SO i predsjedatelj OV/predsjednik SO</p> <p>Odgovornosti tajnika OV/SO i stručne službe su pojašnjene u opisima poslova</p> <p>Predsjedatelj OV/predsjednik SO najmanje dva puta godišnje sudjeluje na skupovima za stručno usavršavanje</p>
1.3 Sjednice OV/SO se adekvatno pripremaju	<p>Povjerenstvo za propise OV/SO i tajnik OV/SO ispituju zakonitost odluka koje dostavlja izvršna vlast</p> <p>Sjednica Kolegija OV/SO je zakazana prije sjednice OV/SO a zapisnici se dostavljaju OV/SO</p> <p>Svi materijali za sjednice OV/SO su dostavljeni na vrijeme sukladno Poslovniku o radu OV/SO</p>

■ Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Poboljšanje funkcioniranja OV/SO

Standard	Kriteriji
1.4 Vijećnici/odbornici aktivno sudjeluju u radu sjednica OV/SO	<p>Vodi se evidencija o nazočnosti i glasovanju (kad je moguće) vijećnika/odbornika i dostupna je javnosti</p> <p>Odluke donesene od strane vijećnika/odbornika su sukladne nadležnosti OV/SO</p> <p>Vijećnici/odbornici najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje</p>
1.5 Uspostavljeni su kriteriji za odabir vanjskih članova povjerenstava OV/SO	<p>Upraznjene pozicije za vanjske članove povjerenstava OV/SO jasno definiraju potrebnu stručnost i javno su objavljene</p> <p>Odbornici/vijećnici su imenovani kao članovi povjerenstava na osnovu stručnosti i interesa za rad u povjerenstvu</p> <p>Članstvo povjerenstava OV/SO uključuje predstavnike različitih interesnih skupina zajednice</p>
1.6 Povjerenstva OV/SO izrađuju plan rada i redovito izvješćuju o svom radu OV/SO	<p>Povjerenstva rade i izvješćuju sukladno svom Poslovniku o radu/opisu poslova</p> <p>Svaki član povjerenstva OV/SO nazoči na najmanje 75% od ukupnog broja sjednica povjerenstva godišnje</p> <p>Adekvatni općinski resursi su na raspolaganju za realizaciju plana rada povjerenstava</p> <p>Članovi povjerenstava OV/SO najmanje dva puta godišnje sudjeluju na skupovima za stručno usavršavanje</p>

■ Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine

Što je sve uključeno?

Element 2 – Povećanje razine odgovornosti izvršne vlasti

Standard	Kriteriji
2.1 Procedure za praćenje rada izvršne vlasti od strane OV/SO su uspostavljene i primijenjene	<p>Obveze izvršne vlasti za odgovaranje na vijećnička/odbornička pitanja i mjere za slučaj neodgovaranja ugrađene su u Poslovnik o radu OV/SO</p> <p>Izvršna vlast poštuje Poslovnik o radu OV/SO</p>
2.2 Izrađen je obrazac za izvješćivanje OV/SO	<p>Obrazac za izvješćivanje izrađen je i usuglašen između OV/SO i subjekata koji izvješćuju OV/SO</p> <p>Izvješća su dostavljena sukladno usuglašenom obrascu</p>
2.3 Odluke OV/SO su proceduralno dobro izrađene	<p>Predložene odluke se dostavljaju uz pismeno obrazloženje odgovarajućeg povjerenstva OV/SO</p> <p>Procedure za realizaciju odgovarajućih odluka uključuju odgovornu osobu/e, resurse i rokove kada je to moguće</p>
2.4 OV/SO kreira i održava bazu podataka koja sadrži nove odluke OV/SO	<p>Baza podataka o odlukama je kreirana, u uporabi je i zadužena je osoba koja ju koristi i održava</p> <p>Kvartalne informacije/izvješća za OV/SO sadrže pregled odluka koje su usvojene, realizirane ili razloge za neizvršavanje odluka (kada postoje)</p> <p>Baza podataka je dostupna na zahtjev</p> <p>Udio izvršenih odluka je povećan</p>

■ Potpora općinskom vijeću/skupštini opštine

Što je sve
uključeno?

Element 3 – Jačanje komunikacije sa građanima

Standard	Kriteriji
3.1 Mehanizmi za komunikaciju između OV/SO, vijećnika/odbornika, radnih tijela i građana su uspostavljeni	<p>Mehanizmi za komunikaciju između OV/SO, vijećnika/odbornika, radnih tijela i građana su definirani internim dokumentima</p> <p>Mehanizmi za komunikaciju su uspostavljeni i uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Sjednice OV/SO i sjednice povjerenstava otvorene za javnost b. Diskutiranje OV/SO o pitanjima pokrenutim od strane građana c. Poticanje OV/SO građana da se prijave za pozicije u tijelima OV/SO d. Odgovornosti za suradnju s pojedinačnim mjesnim zajednicama su podijeljene među vijećnicima/odbornicima
3.2 Rad OV/SO i vijećnika/odbornika je ocijenjen od strane građana	<p>Uspostavljene su procedure za ocjenu rada OV/SO i vijećnika/odbornika od strane građana</p> <p>Vijećnici /odbornici redovito traže povratnu informaciju od građana</p>
3.3 Mehanizmi za sudjelovanje građana se učinkovito koriste	<p>Mehanizmi za sudjelovanje građana su promovirani i objavljeni</p> <p>Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jednom godišnje</p>

Komponenta 2

Lokalno je primarno

Upravljanje općinom
i preuzimanje odgovornosti

■ *Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti*

Svrha komponente

Svrha komponente *Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti* je osposobiti općine da odgovore izazovima koji proizilaze iz težnji građana za suvremenom, učinkovitom i odgovornom vlasti. Radi veće potražnje i potrebe za kvalitetnijim uslugama raste pritisak na nedovoljne ljudske i financijske resurse općina, zbog čega općine trebaju odlučivati o zahtjevima građana na transparentan način. To predstavlja poseban izazov u manjim općinama i općinama koje su smještene u ruralnim područjima, daleko od urbanih političkih centara.

Općine se suočavaju s velikim izazovima, a nove mogućnosti će se ukazati kad Bosna i Hercegovina postigne napredak na putu ka pridruživanju Europskoj uniji. Općine koje budu željele iskoristiti te mogućnosti morat će pokazati da su sposobne učinkovito upravljati resursima i raditi u interesu građana. To podrazumijeva sposobnost strateškog planiranja, učinkovitu realizaciju planiranog, odgovorno upravljanje financijskim i ljudskim resursima, te razumijevanje zahtjeva građana i njihovo ispunjavanje.

Cilj komponente

Cilj je komponente *Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti* **razviti osnovne sposobnosti koje su potrebne za učinkovitu i odgovornu općinu.**

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Kako će se ovaj proces odvijati u praksi?

Komponenta *Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti* sastoji se od tri pojedinačna, ali međusobno povezana elementa:

Element 1 – Unaprijeđivanje sposobnosti za planiranje razvoja

Ovaj element treba poboljšati sposobnost za participativno planiranje razvoja i realizaciju plana razvoja. U okviru ovog elementa, predviđena je izrada novog plana razvoja ili revizija postojećeg plana. To treba poslužiti kao osnova za izradu godišnjih planova aktivnosti i stvaranje sustavnih veza između tih planova i proračuna. Učinkovito planiranje, također, treba poslužiti kao polazna točka za revidiranje potreba za ljudskim i financijskim resursima, kao i za uspostavu veće odgovornosti prema građanima.

Element 2 – Jačanje kapaciteta za upravljanje

Ovaj element treba učiniti općinu sposobnom za otvoreno i transparentno upravljanje proračunom i ljudskim resursima. U okviru upravljanja financijama, podrazumijeva se izrada jasnih i transparentnih proračunskih dokumenata i uspostava funkcionalnoga povjerenstva za proračun i financije pri OV/SO. Element će obuhvatiti i raščlambu tekućih rashoda i izvora prihoda radi određivanja mjera za povećanje kapitalnih ulaganja i izradu kriterija za financiranje mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora. Rad na poboljšanju upravljanja ljudskim resursima odnosi se na raščlambu postojećeg općinskoga ustroja i opisa poslova u cilju usklađivanja s trenutačnim strateškim prioritetima i zakonskim odredbama.

Element 3 – Veće preuzimanje odgovornosti

Ovim elementom trebaju se poboljšati mehanizmi za sudjelovanje građana, primijeniti *Zakon o slobodi pristupa informacijama* (ZOSPI), uspostaviti etički kodeks za izabrane dužnosnike, te poboljšati izvješćivanje izvršne vlasti prema OV/SO. Ovo su važni koraci kojima se treba pojačati utjecaj građana i osigurati da općine rade u njihovom interesu.

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Što je sve uključeno?

Element 1 – Unaprijeđivanje kapaciteta za planiranje razvoja

Standard	Kriteriji
1.1 Tim za razvoj općine (TRO) je uspostavljen i operativan	<p>TRO je uspostavljen odlukom OV/SO kojom se definira opis poslova, a članstvo TRO-a uključuje predstavnike različitih interesnih skupina iz zajednice</p> <p>Plan rada TRO-a je donesen, a informacije/izvješća o radu se podnose najmanje jednom u šest mjeseci</p> <p>Opisi poslova načelnika odjela/pomoćnika načelnika, uključuju odgovornost sudjelovanja u izradi i realizaciji strateškog plana razvoja</p>
1.2 Strateški plan razvoja je izrađen/ dopunjen u konzultaciji s građanima	<p>Provedena je kampanja posvećena podizanju razine svijesti o strateškom planu razvoja i urađena je raščlamba s ciljem prepoznavanja strateških prioriteta</p> <p>Objavljen je nacrt strateškog plana razvoja i izvršeno je njegovo revidiranje nakon konzultacije s građanima</p> <p>Strateški plan razvoja je finaliziran i dostupan javnosti</p>
1.3 Strateški plan razvoja se realizira	<p>OV/SO je imenovalo/a formalno tijelo koje nadgleda realizaciju, praćenje, evaluaciju i dopunu Strateškog plana razvoja</p> <p>Objavljen je godišnji plan aktivnosti i dodijeljena su sredstva iz proračuna za odabrane prioritetne projekte</p> <p>Godišnje izvješće o realizaciji plana je objavljeno i predstavljeno OV/SO i građanima</p> <p>Strateški plan razvoja je revidiran sukladno Izvješću o realizaciji godišnjeg plana (ukoliko je potrebno)</p>

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Što je sve uključeno?

Element 2 – Unaprijeđivanje kapaciteta za upravljanje

Standard	Kriteriji
2.1 Uspostavljen je transparentan proračunski proces	<p>Proračun je pripremljen i usvojen sukladno proračunskim propisima</p> <p>OV/SO je prihvatilo/usvojilo kvartalne informacije/izvješća o izvršenju proračuna</p> <p>Općina je uključila građane u pripremu i izvršenje proračuna</p> <p>Razrađeni su mehanizmi za dobijanje mišljenja građana o proračunu i osigurane su povratne informacije na njihove prijedloge</p>
2.2 Povjerenstvo OV/SO za proračun i financije je uspostavljeno i operativno	<p>Povjerenstvo za proračun i financije imenovano je od članova s odgovarajućom stručnošću</p> <p>Povjerenstvo za proračun i financije daje pismeno obrazloženje o svim pitanjima koja imaju financijske implikacije</p>
2.3 Razvojni dio općinskog proračuna je povećan	<p>U odnosu na prethodnu godinu, kapitalni dio tekućeg proračuna je povećan u apsolutnim i relativnim iznosima</p> <p>Rashodi su revidirani, pripremljene su mjere za promicanje plana trošenja i dostavljene su načelniku</p> <p>Pripremljen je dokument o mogućim vanjskim izvorima financiranja i poduzete su potrebne aktivnosti</p> <p>Općina je izradila najmanje jedan prijedlog kapitalnih ulaganja</p> <p>Udio financiranja mjesnih zajednica (MZ) i nevladinog sektora na temelju podnesenih projekata je povećan u odnosu na ukupan iznos financiranja, bez podnošenja projekata</p>

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Što je sve uključeno?

Element 2 – Unaprijeđivanje kapaciteta za upravljanje

Standard	Kriteriji
2.4 Općina je obavila reviziju unutarnjega ustroja	<p>Donesena je odluka kojom se usklađuje općinski unutarnji ustroj sa zakonskom regulativom, strateškim prioritetima i raspoloživim resursima i imenovano je odgovarajuće tijelo</p> <p>Izrađeno je izvješće s preporukama za procjenu unutarnjega ustroja i podneseno je načelniku općine</p> <p>Izrađen je plan realizacije na temelju preporuka i započeta je realizacija plana</p> <p>Opisi poslova načelnika odjela/pomoćnika načelnika, sadrže jasne odgovornosti za obavljanje godišnje procjene unutarnjega ustroja</p>

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Što je sve uključeno?   **Element 3 – Preuzimanje više odgovornosti**

Standard	Kriteriji
3.1 Izrađeni su mehanizmi za sudjelovanje građana	Općinski dokumenti koji opisuju mehanizme za sudjelovanje građana usvojeni su ili revidirani Izrađena je najmanje jedna publikacija u kojoj su objašnjeni mehanizmi za sudjelovanje građana
3.2 Mehanizmi za sudjelovanje građana se koriste učinkovito	Mehanizmi za sudjelovanje građana su promovirani i objavljeni Učinkovitost mehanizama za sudjelovanje građana se ocjenjuje najmanje jedanput godišnje
3.3 Općina osigurava građanima pristup javnim informacijama	Pravilnik o unutarnjem ustroju predviđa radno mjesto u okviru kojeg su odgovornosti djelatnika za informiranje ZOSPI je primijenjen i promoviran u javnosti

---

■ Upravljanje općinom i preuzimanje odgovornosti

Što je sve
uključeno?

Element 3 – Preuzimanje više odgovornosti

Standard	Kriteriji
3.4 Etički kodeks za izabrane dužnosnike je primijenjen	<p>Obavljena je procjena s ciljem prepoznavanja područja za primjenu Etičkog kodeksa</p> <p>OV/SO je prihvatilo/a nacrt teksta etičkog kodeksa i obavljena je javna rasprava</p> <p>OV/SO odobrava Etički kodeks i sukladno tome usklađuje svoj Poslovnik o radu</p> <p>OV/SO je imenovalo/la Etički odbor, izrađen je godišnji plan rada Etičkog odbora, a aktivnosti su oslikane u proračunu</p> <p>Informacija/izvješće o radu Etičkog odbora je podneseno OV/SO najmanje dva puta godišnje</p>
3.5 Izrađen je obrazac za izvješćivanje OV/SO	<p>Izrađen je i usuglašen obrazac između OV/SO i subjekata koji podnose informacije/izvješća OV/SO</p> <p>Sačinjene su informacije/izvješća sukladno dogovorenom obrascu</p>

Komponenta 3

Lokalno je primarno

Sudjelovanje građana
u zajednici

■ *Sudjelovanje građana u zajednici*

Svrha komponente

Svrha komponente *Sudjelovanje građana u zajednici* je povećati razinu i kvalitetu angažmana građana u općinama. Iako instrumenti transparentnosti i odgovornosti u znatnoj mjeri postoje u većini općina, oni su još uvijek novi i građani ih uglavnom koriste u ograničenoj mjeri. Ukoliko želimo ove mehanizme učiniti održivima, vrlo je važno povećati razinu sudjelovanja građana.

Također je vrlo važno proširiti spektar angažmana građana s općinama, kako bismo uključili i one skupine koje nisu sklone ili nisu sposobne da se njihov glas čuje i čije je sudjelovanje trenutno vrlo ograničeno. Ukoliko se ovo ne desi, šanse za istinski participativnu lokalnu demokraciju male su, i po svoj prilici da će prevladati mišljenja onih koji su već na utjecajnim pozicijama. Stoga će se ova komponenta osobito usredotočiti na mlade ljude, ruralne zajednice i one koji žive na marginama društva i nedovoljno su zastupljeni u demokratskim procesima.

Cilj komponente

Cilj komponente *Sudjelovanje građana u zajednici* je **razvijati sposobnosti građana da, u partnerstvu s općinama, započnu i poduzmu akciju kako bi bili od koristi svojim zajednicama.**

■ *Sudjelovanje građana u zajednici*

Kako će se taj proces odvijati u praksi?

Komponenta *Sudjelovanje građana u zajednici* će se fokusirati na povećanje sudjelovanja tri glavne ciljne skupine:

Ruralne zajednice

Aktivnosti će biti usmjerene na razvoj sposobnosti ruralnih zajednica da utječu na lokalnu politiku. One će izgraditi ili ojačati strukture kroz koje će ruralne zajednice biti u mogućnosti komunicirati s općinama i koje će služiti kao sredstva za identifikaciju problema zajednice i njihovo rješavanje.

Teško dostupne skupine

Fokus će se staviti na pružanje potpore marginaliziranim skupinama građana da postanu aktivne u javnom životu, naravno imajući na umu da će ono što čini „teško dostupne skupine“ varirati od općine do općine.

Mladež

Kako bi se ohrabрили mladi ljudi da se počnu angažirati u javnom životu, podržat će se skupine mladeži, radi korištenja mehanizama sudjelovanja mladeži i kako bi se lobiralo kod općina glede pitanja koja su za njih prioritetna.

U bilo kojoj zajednici pojedine skupine građana bit će aktivnije od drugih, budući će se građani razlikovati po svojim mogućnostima, razini motivacije i svojim sposobnostima da pristupe resursima. Zato će implementacija ove komponente biti temeljena na tri elementa koja sadrže različit opseg intervencija u izgradnji kapaciteta. Ovi elementi pružaju mogućnost za odabir kreiranih intervencija, kako bi se ukazalo na različite potrebe građana.

■ *Sudjelovanje građana u zajednici*

Kako će se taj proces odvijati u praksi?

Sva tri elementa komponente *Sudjelovanje građana u zajednici* su usredotočena na osposobljavanje građana da poduzmu akciju, kako bi se riješili problemi ili kako bi se ukazalo na pitanja od značaja.

Element 1 – Akcija kroz informaciju

Cilj je ovog elementa pomoći građanima u identificiranju pitanja ili problema, te pribavljanju informacija potrebnih da se ukaže na njih. Fokusira se na razvoj razumijevanja građana o njihovim pravima i obvezama i mehanizmima koji postoje na općinskoj razini, a pružaju im mogućnost sudjelovanja. Građani će također biti upoznati s osnovnim vještinama planiranja i implementacije inicijative kojom se ukazuje na probleme koji se tiču zajednice, uz korištenje vlastitih resursa.

Element 2 – Akcija kroz suradnju u zajednici

Cilj je ovog elementa pomoći građanima u ukazivanju na probleme kroz suradnju jednih s drugima uz udruživanje resursa. Fokusira se na izgradnju sposobnosti za formiranje mreža na širokoj osnovi kako bi se pristupilo rješavanju problema i implementaciji tih rješenja. Ovo će se postići pružanjem potpore društvenim skupinama da same poduzmu akciju i da lobiraju kod općina kako bi se započelo s uvođenjem politike ili usluga koje odražavaju potrebe zajednice. Ovaj će element također nastojati ojačati ulogu mjesnih zajednica u razvoju povezanosti zajednica i utjecaju na općinske propise i kvalitetu pružanja usluga.

Element 3 – Akcija kroz partnerstvo

Cilj je ovog elementa razvoj sposobnosti građana za rad u partnerstvu s općinama kako bi se pružile usluge, riješeni problemi ili implementirali općinski zadaci. Ovaj element stavlja fokus na razvoj sposobnosti za zajedničku identifikaciju problema, zajedničko planiranje, zajedničku implementaciju i zajedničku procjenu. Također će ohrabriti organizacije civilnog društva da postanu odgovorne za promociju značaja i koristi sudjelovanja i partnerstva, u cilju poticanja većeg uključivanja građana.

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve uključeno?   **Element 1 – Akcija kroz informaciju**

Standard	Kriteriji
1.1 Građani shvaćaju prava i obveze oko sudjelovanja i odgovornosti	<p>Potpura i naputci od strane mjesnih zajednica i organizacija civilnog društva prema općini s ciljem povećanja razine svijesti građana o njihovim obvezama i odgovornostima</p> <p>Informativne kampanje o mogućim načinima građanskog sudjelovanja su kreirane, organizirane i provedene od strane mjesnih zajednica i organizacija civilnog društva</p>
1.2 Građani koriste mehanizme za sudjelovanje uspostavljene od strane općine	<p>Potpura i savjeti od strane mjesnih zajednica i organizacija civilnog društva upućeni prema općini u cilju bolje informiranosti građana o postojećim mehanizmima građanskog sudjelovanja</p> <p>Povećan broj građana koji koriste mogućnosti za sudjelovanje putem, primjerice, javnih rasprava, sastanaka, uporabom ZOSPI-ja</p>

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Akcija kroz intervenciju

Standard	Kriteriji
1.3 Građani demonstriraju povećano razumijevanje načela volonterskoga rada i povećanu obvezu prema volonterskome radu	<p>Povećan broj građana koji sudjeluju u volonterskim akcijama koje su od značaja za zajednicu</p> <p>Jača uloga lokalnih volonterskih servisa i njihova vrijednost shvaćena od strane građana</p>
1.4 Građani identificiraju i ukazuju na pitanja od značaja za zajednicu	<p>Jača suradnja između skupina građana, posebno mladeži, marginaliziranih skupina i ruralnih zajednica po pitanju predstavljanja određenih problema</p> <p>Povećan broj poduzetih aktivnosti ili riješenih problema korištenjem stručnjaka i sredstava iz zajednice</p> <p>Uspjesi redovito prezentirani putem lokalnih medija</p>

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve
uključeno?

Element 2 – Akcija kroz suradnju u zajednici

Standard	Kriteriji
2.1 Mjesne zajednice prepoznate i uspostavljene kao središnja mjesta za izgradnju povezanih zajednica	<p>Sukladno postojećim zakonskim propisima, izrađen, odnosno revidiran regulacijski okvir mjesnih zajednica, te prepoznata njihova odgovornost prema građanima</p> <p>Strategije komuniciranja izrađene i provedene od strane mjesnih zajednica</p>
2.2 Mjesne zajednice/ organizacije civilnog društva pomažu građanima da daju doprinos prilikom izrade općinskog proračuna	<p>Mjesne zajednice dobijaju mišljenja građana o pitanjima koja se trebaju uvrstiti u općinski proračun</p> <p>Prijedlozi mjesnih zajednica, za uvrštavanje određenog pitanja u općinski proračun, izrađeni sukladno mišljenjima građana</p> <p>Prioriteti mladeži, marginaliziranih skupina i ruralnih zajednica uvršteni u prijedloge mjesnih zajednica i organizacija civilnog društva</p>

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve uključeno?

Element 2 – Akcija kroz suradnju u zajednici

Standard	Kriteriji
2.3 Mreže koje će ukazivati na probleme od značaja stvorene od strane građana	<p>Mišljenje građana o određenim pitanjima prepoznato</p> <p>Uspostavljena suradnja između različitih skupina građana glede iznošenja određenih pitanja/problema, te izrađeni akcijski planovi</p> <p>Projekti/inicijative za iznošenje određenih problema/pitanja planirani i realizirani od strane organiziranih skupina građana ili mjesnih zajednica</p> <p>Pozitivno mišljenje građana o predstavljenim promjenama evidentno i potvrđeno</p>
2.4 Građani aktivno nadgledaju rad općine i poduzimaju akcije kako bi se ukazalo na nedostatke u radu	<p>Skupine za praćenje dostignuća općine na realizaciji određenog problema formirane od strane građana ili mjesnih zajednica</p> <p>Mišljenje građana o radu općine javno objavljeno putem izvješća, medija ili izravno dostavljeno općini</p> <p>Promjene i napredak u radu općine identificirani i zagarantovani od strane građana</p>

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve uključeno?   **Element 3 – Akcija kroz partnerstvo**

Standard	Kriteriji
3.1 Uspostavljena osnova za partnerstvo	<p>Pitanja na koje se može ukazati u partnerstvu zajednički identificirana od strane građana, mjesnih zajednica i općine</p> <p>Identificirani partneri s relevantnim kapacitetom i interesom</p>
3.2 Plan za partnerstvo izrađen i implementiran	<p>Izrađen partnerski ugovor ili plan realizacije s jasno naznačenim odgovornostima, resursima, vremenskim rokovima i očekivanim rezultatima</p> <p>Implementacija provedena sukladno planu/ ugovoru</p> <p>Redovita izvješća o realizaciji dostupna partnerima i javnosti</p>

■ Sudjelovanje građana u zajednici

Što je sve
uključeno?

Element 3 – Akcija kroz partnerstvo

Standard	Kriteriji
3.3 Učinak inicijative za partnerstvo zajednički evaluiran od strane građana/ MZ-a i općine	Konačna ocjena implementacije plana izrađena od strane partnera s ciljem da se utvrdi da li su ostvareni i objavljeni planirani rezultati Mišljenje građana o uspješnosti partnerske inicijative traženo
3.4 Partnerstvo uspostavljeno kao stalna praksa	Primjeri uspješnog građanskog sudjelovanja i partnerskih inicijativa promovirani od strane građana, mjesnih zajednica i općine Stečena znanja koriste se kao osnova za planiranje i implementaciju budućih partnerskih inicijativa

Komponenta 4

Lokalno je primarno

Međuopćinsko
učenje i potpora

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Svrha komponente

Svrha komponente *Međuopćinsko učenje i potpora* je potaknuti općine da identificiraju svoje potrebe i nađu zajednička rješenja. Mnoge općine u BiH suočavaju se sa sličnim problemima; neke su uspješno odgovorile izazovima i unaprijedile stare ili uvele nove prakse rada. Kao rezultat toga, općine dobijaju priliku da iskoriste svoje iskustvo i stručnost, kako bi riješile zajedničke probleme, ali i priliku da iskoriste stručnost i iskustvo drugih općina, koje su uspješne u određenom području. Vremenom će ovakav oblik međuopćinskog učenja i potpore stvoriti temelje za održivu strategiju općinskoga razvoja, koja nije ovisna o međunarodnoj pomoći. Također će potaknuti inovativan pristup rješavanju problema i omogućiti općinama da zajedno identificiraju i delegiraju pitanja od zajedničkog interesa i u partnerstvu s višim razinama vlasti.

Promoviranje međuopćinskog učenja i potpore ne podrazumijeva samo razmjenu dobrih iskustava iz prakse. To nije jednokratna aktivnost, nego proces s jasno definiranom svrhom i kao takav zahtijeva isplaniranu suradnju između dvije ili više općina. Zato je neophodno imati strateški pristup koji podrazumijeva identifikaciju problema ili pitanja, sporazum o njihovom rješavanju, i plan njihovog povezivanja. Ovaj pristup može imati više oblika. Može podrazumijevati odnos između dvije općine, gdje je potreba za potporom ili učenjem u određenom segmentu usklađena s ponudom znanja u istom segmentu. Također, može uključivati formiranje mreže unutar koje bi općine radile zajedno na rješavanju zajedničkih problema. Neovisno o obliku, učinkovitost komponente *Međuopćinsko učenje i potpora* ogledat će se u stupnju razine unaprijeđenja u općinama, koje sudjeluju u procesu učenja, kao i povećanja stupnja zadovoljstva građana radom općine.

Cilj komponente

Cilj je komponente *Međuopćinsko učenje i potpora* omogućiti općinama da **kroz suradnju s drugim općinama dođu do rješenja koja će odgovarati njihovim potrebama.**

■ Međupćinsko učenje i potpora

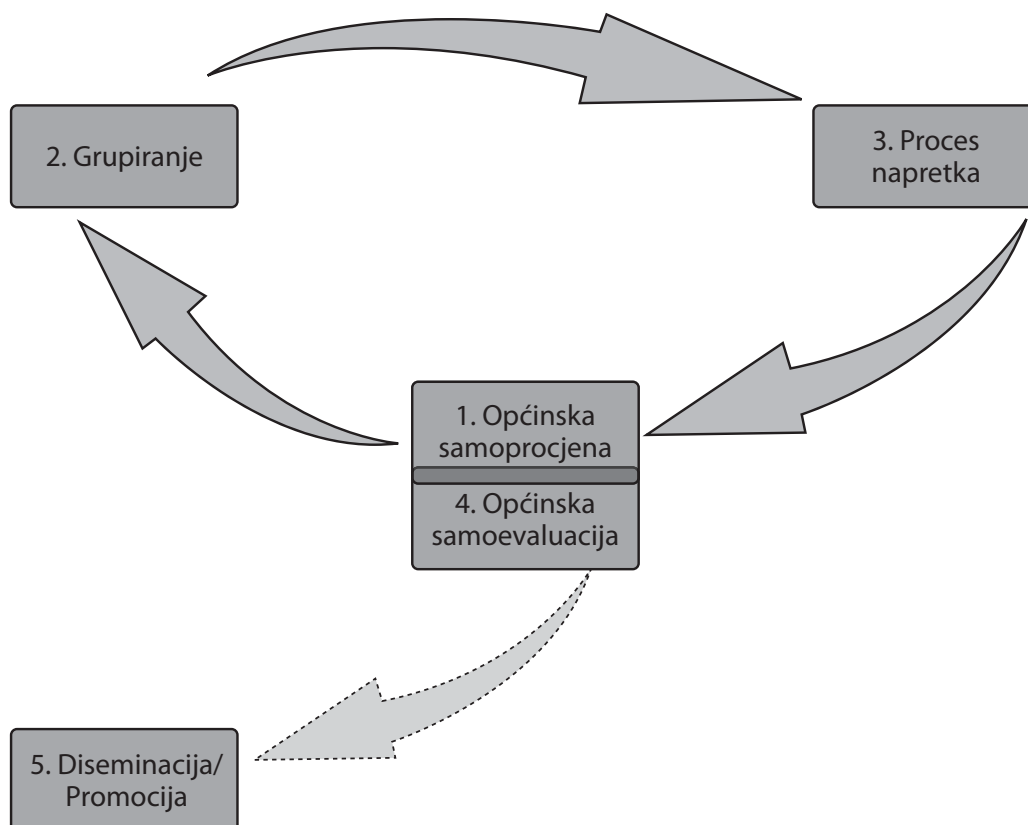

Kako će se odvijati u praksi?

Komponenta *Međupćinsko učenje i potpora* pomoći će općinama u uspostavi partnerstva i mreža za delegiranje pitanja od zajedničkog interesa, u cilju konsolidiranja i unaprijeđivanje postignutih standarda dobre uprave, ili iznalaženja novih pristupa u rješavanju aktualnih i budućih izazova. Ovo drugo može uključivati pitanja kao što su poteškoće u pružanju usluga, nizak stupanj zadovoljstva građana kvalitetom pruženih usluga, ili probleme u kreiranju i realizaciji novih politika.

Beacon shema koja svake godine nagrađuje općine koje su postigle visoke standarde na određenim područjima, može podržati inicijative međupćinskog učenja i potpore. *Beacon* općine imaju obvezu da podijele svoja dobra iskustva iz prakse s drugim općinama. Ukoliko općine izaberu segment koji je poslužio kao *Beacon* tema, onda te općine mogu iskoristiti stručnost *Beacon* općina u toj oblasti.

Komponenta *Međupćinsko učenje i potpora* sastoji se iz ciklusa koji ima četiri glavna elementa, i neobveznog elementa koji se odnosi na diseminaciju i promociju rezultata.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Kako će se odvijati u praksi?

Element 1 – Općinska samoprocjena

Cilj je ovog elementa omogućiti općinama da identificiraju područja u kojima je neophodno poboljšanje ili konsolidacija, ili gdje postoji potreba za novim i inovativnim pristupom. Općine će, u suradnji s OESS-ovim timovima na terenu, procijeniti svoje poslovanje prema mjerilima dobre uprave i identificirati područja u kojima je potrebno poboljšanje, konsolidacija, ili inovacija. Cilj je odrediti pitanja koja su od zajedničkog interesa za općinu i građane, a koja se mogu delegirati putem mreže ili kroz partnerski odnos.

Element 2 – Grupiranje

Cilj ovog elementa je povezati općine koje su identificirale ista pitanja, kako bi mogle zajedno raditi na pronalaženju zajedničkih rješenja. Grupiranje općina oko istog problema vodit će formiranju mreža, koje bi se sastojale od nekoliko općina, ili partnerskom odnosu između dvije općine, ovisno o broju općina okupljenih oko određenog pitanja.

Nakon što se odrede općine koje će sudjelovati u mreži ili partnerskom odnosu, općine će predložiti osobe koje će ih predstavljati. Vrlo je važno da općinski predstavnici budu kvalificirani za rad na relevantnom području i da su spremni da odvoje potrebno vrijeme za rad u mreži/partnerstvu.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Kako će se odvijati u praksi?

Element 3 – Proces napretka

Ovaj element podrazumijeva identifikaciju cilja mreže ili partnerstva, i izrade akcijskog plana za ostvarenje tog cilja. Prvi korak je usuglasiti temu mreže/partnerstva i definirati ju u smislu implikacija za općinu i učinka za građane. Zatim je potrebno odrediti cilj i izraditi akcijski plan koji trebaju odobriti načelnici općina sudionica. Ovisno o pitanju kojim se bavi mreža/partnerstvo, OV/SO u općinama sudionicama će biti informirani o akcijskom planu, ili će se od njih tražiti da ga odobre.

Nakon što je usuglašen, akcijski plan će se realizirati koristeći neke od mehanizama opisanih u Aneksu A. Mreže mogu imenovati predsjedatelja ili izraditi poslovnik, ali to nije obvezno. Općine mogu odlučiti da se smjenjuju u ulozi domaćina sastanaka mreže, ili mogu primijeniti drugačija rješenja. Važno je da građani budu informirani o svakoj fazi procesa. Ukoliko neki slučaj zahtijeva uključivanje viših razina vlasti, trebalo bi razmotriti uključivanje relevantnih kantonalnih ili entitetskih vlasti.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Kako će se odvijati u praksi?

Element 4 – Općinska samoevaluacija

Cilj je ovog elementa pomoći općinama procijeniti je li postignut željeni cilj. Postignuti rezultati će se promatrati kroz promjenu općinske prakse i utjecaja na građane. Rezultati će pokazati ima li potrebe da općine nastave raditi na identificiranim pitanjima. Općinska samoevaluacija će voditi ka identifikaciji novih pitanja i tako stvoriti osnovu za sljedeću samoprocjenu (element 1). Općine će informirati građane o postignutim rezultatima i planiranim aktivnostima.

Element 5 (neobvezan) – Diseminacija/promocija rezultata

Ovaj neobvezni element pruža mogućnost općinama da objave rezultate postignute unutar mreže/partnerstva, kako bi i druge općine i građani koji nisu uključeni u proces mogli imati koristi. Jedan ili više sljedećih mehanizama (detaljnije u Aneksu A) mogu se koristiti za diseminaciju rezultata i dostignuća:

- Studije slučaja
- Info-paketi
- Publikacije/članci
- Internet stranice
- CD
- Dani otvorenih vrata
- Seminari/konferencije

■ Međupćinsko učenje i potpora

Što je sve uključeno?   **Element 1 – Općinska samoprocjena**

Standard	Kriteriji
1.1 Identificirani prioriteti na području općinskog učenja/ razvoja koji odražavaju potrebe građana	<p>Provedena općinska samoprocjena s ciljem identificiranja područja u kojima je potrebno poboljšanje, konsolidacija ili inovacija</p> <p>Provedeno ispitivanje razine zadovoljstva građana ostvarenjima u područjima identificiranim općinskom procjenom (ukoliko se ukaže potreba)</p> <p>Objavljeni rezultati samoprocjene i ispitivanja stupnja zadovoljstva građana</p>

■ Međupćinsko učenje i potpora

Što je sve uključeno?   Element 2 – Grupiranje

Standard	Kriteriji
2.1 Postignut sporazum oko formiranja mreža/partnerstava i njihova članstva	Općina definira prioritetna područja Općina prihvaća sudjelovanje u mreži/partnerstvu Imenovani općinski predstavnici mreže/partnerstva

---

■ Međupćinsko učenje i potpora

Što je sve uključeno?   Element 3 – Proces napretka

Standard	Kriteriji
3.1 Izrađen akcijski plan mreže/partnerstva	<p>Identificirana pitanja, očekivani rezultati, i aktivnosti uključene u akcijski plan koji pokriva razdoblje od najmanje 6 mjeseci</p> <p>Aksijski plan odobren od strane načelnika i prezentiran (i, ukoliko za to postoji potreba, i odobren od strane) OV/SO</p> <p>Građani informirani o općinskim aktivnostima unutar mreže/partnerstva</p>
3.2 Mreža/partnerstvo-operativno i funkcionalno, općine koriste mreže/partnerstvo za promicanje prakse i povećaju razinu zadovoljstvo građana postignutim	<p>Dogovorene procedure o unutarnjem ustroju mreže – imenovanje predsjedatelja, izrada poslovnika, itd, ukoliko se članovi mreže tako dogovore</p> <p>Sastanci i ostale aktivnosti mreže/partnerstva održavaju se najmanje svakih 4-6 tjedana, sukladno akcijskom planu</p> <p>Članovi mreže/partnerstva izvješćuju jedni druge o napretku/preprekama tijekom sastanaka mreže/partnerstva</p> <p>Članovi mreže/partnerstva redovito (najmanje svaka dva mjeseca) izvješćuju relevantno općinsko osoblje, načelnika i OV/SO o napretku unutar mreže/partnerstva</p> <p>Druge relevantne organizacije uključene u proces ukoliko se za to ukaže potreba (kantonalne/entitetske/državne vlasti, savezi općina/opština i gradova FBiH i RS, itd.)</p>

■ Međupćinsko učenje i potpora

Što je sve
uključeno?

Element 3 – Proces napretka

Standard	Kriteriji
3.3 Općina uvodi nove/unaprijeđene prakse. Povećan stupanj zadovoljstva građana	Pozitivni rezultati prikazani u općinskoj samoevaluaciji

---

■ Međupćinsko ućenje i potpora

Što je sve uključeno?   **Element 4 – Općinska samoevaluacija**

Standard	Kriteriji
4.1 Procijenjeni rezultati procesa napretka	Rezultati mjereni prema akcijskom planu i inicijalnoj samoprocjeni Provedeno ispitivanje javnog mijenja i rezultati uspoređeni s rezultatima prvog ispitivanja Procijenjena učinkovitost mreže/partnerstva od strane članova
4.2 Postignut sporazum o pratećim aktivnostima	Identificirane mjere potrebne za osiguravanje održivosti rezultata Općine identificiraju nova pitanja za međupćinsko ućenje (ukoliko postoji potreba)
4.3 Rezultati promovirani/obznanjeni, unutar općina	Načelnik, općinsko osoblje i OV/SO informirani o rezultatima Građani/šira javnost informirani o rezultatima

---

■ Međupćinsko učenje i potpora

Što je sve
uključeno?

Element 5 (neobvezan) – Diseminacija/promocija rezultata

Standard	Kriteriji
5.1 Rezultati promovirani/ rašireni i izvan općina	Neobavezno: sredstva za diseminaciju u cilju promoviranja rezultata svim relevantnim akterima su korištena

---

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Aneks A

Ovaj Aneks sadržava neke od mehanizama koje općine mogu koristiti za međusobnu potporu, a u cilju konsolidiranja standarda dobre uprave, promicanja starih ili uvođenja novih praksi. Utvrđene su tri vrste mehanizama: skupne aktivnosti, "jedan na jedan" aktivnosti, i publikacije.

Grupne aktivnosti

Studijski posjeti

Studijski su posjeti planirane razmjene znanja i iskustava između pojedinaca ili manjih skupina. Studijski posjeti mogu trajati nekoliko dana, no većina traje jedan ili dva dana. Podrazumijevaju posjete djelatnika jedne općine drugoj radi stjecanja izravnoga uvida u iskustvo općine-domaćina. Studijski bi posjeti trebali imati jasno definiran cilj, koji se ostvaruje putem uvida u dostignuća i praksu općine-domaćina u određenom području. Različiti akteri mogu sudjelovati u studijskim posjetima, uključujući općinske vijećnike/odbornike, djelatnike, tehničko i rukovodeće osoblje.

Seminari/konferencije

Seminari/konferencije pružaju mogućnost općinskom osoblju i gostima govornicima da raspravljaju i raščlanjuju svoja iskustva i dostignuća. Naročito su korisni za raščlambu inovacija. Seminari/konferencije uključuju sudionike raznih profila i različitih interesa, kao što su općinski predstavnici, regionalne razvojne agencije, profesori, lokalni poslodavci, NVO-i i predstavnici mjesnih zajednica.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Aneks A

Grupne aktivnosti

Dani otvorenih vrata

Dani otvorenih vrata su veliki skupovi koji omogućavaju intenzivnu razmjenu znanja i iskustava, a koja će općinu-domaćina staviti u središte zanimanja i sudionicima prezentirati ideje, koje oni u svojim općinama mogu primijeniti u praksi. Prezentacije od strane općine-domaćina omogućavaju detaljan uvid u njihova iskustva. Dani otvorenih vrata nude platformu za umrežavanje, jer se na ovim skupovima mogu izgraditi osnove na kojima će se razvijati budući međuopćinski odnosi. U danima otvorenih vrata može sudjelovati veliki broj općina.

Forumi za diskusiju

Forumi za diskusiju na internet stranicama pružaju idealnu priliku za razmjenu mišljenja putem e-maila ili foruma koji omogućavaju brzu razmjenu ideja i informacija.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Aneks A

„Peer to peer“ Promatranje ili „jedan na jedan“ aktivnosti

Promatranje podrazumijeva posjet djelatnika jedne općine drugoj, u cilju stjecanja znanja kroz promatranje rada djelatnika općine-domaćina. Djelatnik-posjetitelj promatra, bilježi i postavlja pitanja o raznim aspektima općinskog poslovanja, i na kraju raščlanjuje i procjenjuje ono što je promatrao. Uvjeti su promatranja fleksibilni i dogovaraju ih općina koja šalje promatrača i općina-domaćin.

Kolegijalni uvid

Kolegijalni uvid podrazumijeva da jedna općina pregledava, procjenjuje i komentira aspekte rada druge općine. Općina koja obavlja uvid uglavnom posjeduje vještine, znanje, sposobnost ili rezultate, koje druga općina želi steći. Općina koja obavlja uvid stječe sliku o radu druge općine, što joj omogućava da joj pruži odgovarajuću pomoć.

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Aneks A

„Peer to peer“ ili „jedan na jedan“ aktivnosti

Tehničke konzultacije

Tehničke se konzultacije obavljaju između dvije općine, tako da jedna općina savjetuje drugu o pitanjima iz određenog područja, tijekom određenog razdoblja. Konzultacije su posebno korisne kada dvije ili više općina planiraju uspostaviti dugoročno partnerstvo.

Mentorstvo

Mentorstvo podrazumijeva odnos između dvije ili više općina u kojem općina koja postiže dobre rezultate u određenom području pruža potporu općini/općinama koje žele prenijeti tu praksu u svoj rad. Općina koja ima ulogu mentora pruža naputke, potporu i poticaj općinama koje žele više naučiti o određenom području. Mentorstvo se može primijeniti u specifičnim područjima, uključujući i ona isključivo tehničke naravi. Mentor je kao predavač ili savjetnik, koji koristi smjernice i primjere. Mentorstvo također može stvoriti osnovu za dugoročni partnerski odnos između dvije ili više općina

---

■ *Međuopćinsko učenje i potpora*

Aneks A

Publikacije

Studija slučaja

Studija slučaja je raščlamba određenog područja u kojoj je općina postigla izuzetne rezultate. Studija slučaja se može usredotočiti na jedno pitanje, ili može pokriti šire područje, primjerice, cijelu službu ili odjel. Raščlamba slučaja ističe snage i slabosti, stečena iskustva, i primjenjivost te prakse na drugu općinu.

Info-paketi

Dok studija slučaja raščlanjuje dinamiku razvoja, info-paketi su više usredotočeni na tehnička pitanja i daju uvid u postupni razvoj određene općinske prakse. Mogu ih koristiti općine koje žele promicati svoje poslovanje u sličnim područjima.

Publikacije/članci

Publikacije/članci mogu biti različite tematike i predstavljati korisno sredstvo komuniciranja glede općinskih praksi i inovacija. Općinske web stranice su također pogodno mjesto za objavljivanje članaka.

Informatička tehnologija (IT)

Informatička tehnologija (IT) pruža razne mogućnosti za razmjenu informacija. Ova je tehnologija korisna kad se treba proslijediti velika količina informacija u kratkom vremenu. Međutim, ovo sredstvo komuniciranja je ograničeno na one koji imaju neophodnu opremu i internet vezu.

Komponenta 5

Lokalno je primarno

Mediji i
komunikacija

■ *Mediji i komunikacija*

Svrha komponente

Svrha komponente *Mediji i komunikacija* je ojačati kapacitet medija da djeluju kao sredstvo komunikacije između općina i građana, te kao forum na kojem će se izražavati gledišta i stavovi građana.

Mediji predstavljaju značajnu sponu između općina i javnosti. Stoga je važno razvijanje sposobnosti općina da efektivno koriste medije, kao dio integrirane strategije komuniciranja s građanima. Primjereno korištenje medija može povećati sudjelovanje građana u upravi, ali samo ako mediji izvješćuju točno i samo ako novinari djeluju odgovorno. Istodobno, općine bi trebale u potpunosti iskoristiti potencijal medija, kako bi informirale građane i kako bi se pribavila gledišta javnosti.

Ova će komponenta zato podržati razvoj lokalnih medija koji rade sukladno prihvatljivim profesionalnim i etičkim standardima, te izgrađuju sposobnost građana da ustraju na uravnoteženom, točnom i relevantnom izvješćivanju. Pomoć će biti pružena kako bi se podržale općine da zajednički djeluju sa civilnim društvom i lokalnim medijima, te da razviju strategije komuniciranja. To će pružiti osnovu za poboljšanje komunikacije s građanima, posebno posredstvom medija. Edukacija iz osnova tehnika komuniciranja će im pomoći da strategije provedu u djelo.

Cilj komponente

Cilj je komponente *Mediji i komunikacija* **razviti sposobnost medija da aktivno sudjeluju u dijalogu i razmjeni informacija između lokalnih vlasti i građana.**

■ Mediji i komunikacija

Kako će se odvijati u praksi?

Komponenta *Mediji i komunikacija* se sastoji od dva elementa:

Element 1 – Mediji u mojoj zajednici

Cilj ovog elementa je ojačati dijalog između medija, lokalnih vlasti i građana u manjim sredinama, kako bi se poboljšala kvaliteta i naglasio značaj lokalnog izvješćivanja. Ovaj je element usredotočen na razvoj novinarstva u službi lokalne zajednice gdje mediji izvješćuju o temama koje se tiču građana i gdje građani reagiraju kada takvo izvješćivanje izostaje. Na taj način građani postavljaju mjerila i pozivaju novinare na odgovornost. Građani, također, pomažu novinarima da posvete pozornost pričama koje na pravi način oslikavaju njihove zajednice. Problemi će se identificirati putem javnih rasprava, a odgovarajuća rješenja će se razraditi i provesti u djelo. Element će, također, biti usmjeren na to da mediji, posebno oni financirani općinskim sredstvima, svojim angažmanom pred građanima opravdaju isplativost utroška proračuna. Lokalni će se mediji iz manjih sredina poticati da izvješćuju o temama koje promoviraju povezanost zajednice, sudjelovanje građana i ističu pozitivne primjere iz zajednice.

Element 2 – Komunikacija s javnostima

Uloga ovog elementa je ojačati sposobnost općina da komuniciraju s građanima, osobito posredstvom medija. Element će se temeljiti na razvijanju svijesti o važnosti komunikacije, komunikacijskih mehanizama, razvijanju efektivnih strategija komuniciranja, razvoju imidža, razvoju korporativnog identiteta, promicanju odnosa s medijima i uspješnosti javnog istupanja. U ovaj element se ubraja i kreiranje općinskih strategija komuniciranja koje se razvijaju u suradnji sa lokalnim medijima i civilnim društvom. U mnogim općinama takve strategije već postoje, ali nisu provedene u djelo, te će njihova realizacija zato biti prioritet.

■ Mediji i komunikacija

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Mediji u mojoj zajednici

Standard	Kriterij
1.1 Suradnja između općine, medija i građana uspostavljena	<p>Javne konzultacije provedene i uspostavljena radna skupina s ciljem određivanja koraka za poboljšanje lokalnog izvješćivanja</p> <p>Plan aktivnosti temeljen na rezultatima javnih konzultacija izrađen i odgovornosti za njegovu implementaciju podijeljene</p> <p>Članovi radne skupine svoju spremnost za provedbu akcijskog plana potvrdili svojim potpisom</p> <p>Poboljšavanje lokalnih medija i ažuriranje komunikacijske strategije pokrenuti sukladno akcijskom planu</p> <p>Provedba akcijskog plana redovito praćena uz pozitivnu ocjenu građana</p>
1.2 Pitanja od važnosti za građane sadržana u medijskim izvješćima	<p>Poboljšanja u izvješćivanjima lokalnih medija postignuta putem inicijativa građana</p> <p>Povećan stupanj zadovoljstva građana medijima</p>

■ Mediji i komunikacija

Što je sve
uključeno?

Element 2 – Inicijativa komuniciranja s javnostima

Standard	Kriterij
2.1 Općinske strategije komuniciranja izrađene	<p>Općinski predstavnici obučeni za rad na područjima komuniciranja s javnostima</p> <p>Općina provela javne konzultacije, a mišljenja građana i lokalnih medija uvrštena u strategiju komuniciranja.</p> <p>Usvojen akcijski plan koji precizira kako će strategija biti implementirana, a navedene aktivnosti uvrštene u općinski proračun</p> <p>Kontakt osoba zadužena za odnose s javnostima u općini postavljena i identificirane eventualne potrebe za stručnim usavršavanjem</p> <p>Interna koordinacija među općinskim odjelima poboljšana</p>

■ Mediji i komunikacija

Što je sve uključeno?

Element 2 – Inicijativa komuniciranja s javnostima

Standard	Kriterij
2.2 Općinske strategije komuniciranja implementirane	<p>Praćenje implementacije komunikacijske strategije koordinira osoba zadužena za odnose s javnostima</p> <p>Izvešće o implementaciji aktivnosti dostavljeno općinskom vijeću/skupštini opštine (OV/SO) i građanima najmanje svakih 6 mjeseci</p> <p>Općina izradila i redovito ažurira baze podataka stalnih kontakata i medija</p> <p>Nove i unaprijeđene metode komuniciranja između općine i građana, općine i medija, kao i unutar općine uspostavljene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikacijski formulari općine izrađeni i stavljeni u uporabu • Redovito održavanje press konferencija • Najmanje pet priopćenja za medije izdato godišnje • Općinska web stranica napravljena, postavljena i ažurirana najmanje jednom mjesečno

---

Komponenta 6

Lokalno je primarno

Pristup mladeži
zapošljavanju

■ *Pristup mladeži zapošljavanju*

Svrha komponente

Svrha komponente *Pristup mladeži zapošljavanju* je promicanje sposobnost mladeži da iskoristi mogućnosti pri zapošljavanju i pokretanju biznisa.

Iako se mladi ljudi u BiH suočavaju s velikim brojem problema, većina stavlja nezaposlenost na sami vrh popisa problema. Mladi ljudi se osjećaju nemoćno, suočeni s oslabljenom ekonomijom, a nedostatak razumijevanja o tome kako da budu konkurentni na tržištu rada pri ionako ograničenim mogućnostima zapošljavanja, dodatno pojačava njihovo nezadovoljstvo. Mladi će ljudi biti uvjereni da imaju budućnost u BiH jedino prevladavanjem ovih nedostataka i samo tada će uvidjeti da aktivno sudjelovanje u javnom životu ima smisla. Ekonomsko osposobljavanje mladeži je neophodno, ukoliko žele postati aktivni građani. To je, također, važno u promociji lokalnog ekonomskog razvoja.

Ova komponenta će slijediti strategiju koja je već donijela uspjeh - poboljšanje suradnje među agencijama koje su odgovorne za zapošljavanje i lokalni ekonomski razvoj, potičući ih da kombiniraju svoje resurse, iskustva i stavljajući ih na raspolaganje mladim ljudima. Za mlade ljude koji žele započeti neki posao, biti će osigurana edukacija, a bit će uspostavljena i mreža potpore za mlade ljude. Nadalje, općinama će se pomoći da, kao dio njihovih planova za lokalni razvoj, kreiraju strategije kojima se potiče zapošljavanje mladeži.

Cilj komponente

Cilj komponente *Pristup mladeži zapošljavanju* je **razvijati sposobnost mladeži da iskoristi mogućnosti zapošljavanja i pokretanja biznisa.**

■ *Pristup mladeži zapošljavanju*

Kako će se odvijati u praksi?

Komponenta *Pristup mladeži zapošljavanju* sastoji se od dva elementa:

Element 1 – Pristup zapošljavanju

Cilj ovog elementa je pomoći mladim ljudima da se natječu za mogućnosti zasnivanja radnoga odnosa. Podržat će se sajmovi zapošljavanja, gdje se mladi ljudi mogu susresti s potencijalnim poslodavcima i upoznati s mogućnostima koje nude zavodi za zapošljavanje i druge specijalizirane organizacije aktivne u pružanju ove vrste pomoći. Na ovakvim skupovima mladim ljudima će biti predložene mogućnosti zapošljavanja kroz njihovo dovođenje u izravni kontakt s potencijalnim poslodavcima, a time će započeti i proces uklanjanja predrasuda koje poslodavci često imaju o, navodno, negativnom odnosu prema poslu.

Element 2 – Pristup biznisu

Cilj ovog elementa je pružiti pomoć mladim ljudima da započnu vlastiti biznis. Osigurat će se edukacija za mlade ljude koji žele započeti biznis. Također će se formirati i mreža za mlade poduzetnike u partnerstvu sa specijaliziranim organizacijama, kao što su regionalne razvojne agencije, poslovne udruge i mikrokreditne agencije. Nadalje, općine će primati pomoć da razviju strategije koje potiču kreiranje novih biznisa od strane mladih, kao integralnih elemenata njihovih planova za ekonomski razvoj.

■ Pristup mladeži zapošljavanju

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Pristup zapošljavanju

Standard	Kriteriji
1.1 Kreirane mogućnosti za mlade ljude za pristup zapošljavanju	<p>Događaji koji dovode mlade ljude u kontakt sa poslodavcima, poput sajмова zapošljavanja i info-sajmova, organizirani su u partnerstvu s općinama, zavodima za zapošljavanje, regionalnim razvojnim agencijama i drugim specijaliziranim organizacijama.</p> <p>Provedena edukacija koja će razviti sposobnosti mladeži potrebne prilikom traženja posla, pisanja životopisa i razgovora za posao</p> <p>Prijave prihvaćene i poslovi ponuđeni mladim ljudima od strane potencijalnih poslodavaca</p>
1.2 Općine podržavaju kreiranje poslova za mlade ljude	<p>Inicijative kojima se podržavaju naponi mladeži pri pronalaženju posla, poput sajmova zapošljavanja i info-sajmova, planirane i implementirane od strane općine</p> <p>Osigurane mogućnosti od strane općina i drugih poslodavaca za mlade ljude kako bi stekli radno iskustvo</p> <p>Kreiranje poslova za mladež priznato od općine kao prioritet u razvojnoj strategiji</p>
1.3 Pojačana suradnja između agencija kako bi se posvetili pitanju nezaposlenosti mladeži	<p>Ustanovljena suradnja između regionalnih razvojnih agencija, zavoda za zapošljavanje, gospodarske komore, organizacija mladeži, mikrokreditnih institucija i općina kako bi razvili i implementirali inicijative koje su posvećene pitanju nezaposlenosti mladeži</p> <p>Procesu zapošljavanja mladeži dan prioritet od strane tzv. biznis sektora</p>

■ Pristup mladeži zapošljavanju

Što je sve uključeno?   **Element 2 – Pristup biznisu**

Standard	Kriteriji
2.1 Razumijevanje procedura za započinjanje novih biznisa od strane mladeži poboljšano	Procedure za samozapošljavanje prezentirane mladim ljudima od strane relevantnih vladinih i nevladinih tijela Edukacija, informacije vezane za registraciju i vođenje novih biznisa, te pisanje poslovnih planova osigurani za mlade ljude
2.2 Mladi ljudi započinju i razvijaju nove biznise	Mladi ljudi razvijaju poslovne planove Poboljšan pristup mladeži specijaliziranim potporama i financiranju za pokretanje biznisa i njegovog razvoja Povećan broj registriranih biznisa od strane mladeži

---

■ *Pristup mladeži zapošljavanju*

Što je sve uključeno?

Element 2 – Pristup biznisu

Standard	Kriteriji
2.3 Općine potiču mlade ljude na pokretanje biznisa	Općina osigurava potporu za razvoj biznisa preko poticaja za mlade ljude Kreiranje biznisa od strane mladeži priznato od općine kao prioritet u njenoj razvojnoj strategiji
2.4 Pojačana suradnja između agencija kako bi se postavila pitanja o nezaposlenosti mladeži	Suradnja započeta između regionalnih razvojnih agencija, zavoda za zapošljavanje, gospodarske komore, organizacija mladeži i općine kako bi razvili i implementirali inicijative koje podržavaju mlade preduzetnike Relevantni naputci za osnivanje i vođenje novih biznisa osigurani

Komponenta 7

Lokalno je primarno

Upravljanje
projektom

■ Upravljanje projektom

Svrha komponente

Svrha komponente *Upravljanje projektom* je jačanje kapaciteta općina i građana, odnosno, njihove međusobne suradnje, u smislu identificiranja pitanja, koja su od zajedničkog interesa, te planiranja, implementiranja i evaluacije projekata s tim u svezi. Stječući znanje i razvijajući vještine koje su neophodne za učinkovito planiranje i provedbu projekata, primjena ove komponente omogućava općinama i organizacijama civilnog društva promicanje svojih sposobnosti u osmišljavanju projekata.

Veliki broj općina usvojio je planove za strateški razvoj i identificirao projekte koji bi se trebali implementirati, radi ostvarenja ciljeva koji su predviđeni planovima. Međutim, realiziranje ovakvih projekata zahtijeva pažljivo planiranje i osmišljavanje, učinkovitu provedbu, detaljno nadgledanje i procjenu. Kao što to pokazuju dosadašnja iskustva, učinkovit projekt se razvija i implementira u suradnji sa svim zainteresiranim stranama za provedbu projekta. Zanemarivanje okruženja u kojem su određeni projekti implementirani, može voditi izlaganju rizicima, koji ranije nisu bili identificirani. Ovo svakako može utjecati na utjecaj i učinkovitost cjelokupnog projekta.

Komponenta *Upravljanje projektom* predstavlja više tehničku aktivnost, koja se odnosi na pisanje prijedloga projekta, strukturiranje proračuna i izradu plana. Ova komponenta se, također, odnosi na uspostavu odnosa i postizanje kompromisa ili sporazuma o tome šta je potrebno napraviti na koji način se to može učiniti. Ako se tako promatra, upravljanje projektom može biti instrument za jačanje komunikacije između građana i općina i uspostave konsenzusa. Također, ova komponenta osigurava dobru osnovu za uspostavu partnerstva između građana i općina.

Cilj komponente

Cilj je komponente *Upravljanje projektom* **razvijanje kapaciteta općina i građana u smislu poticanja partnerskog odnosa, odnosno, identificiranja i zadovoljavanja potreba lokalne zajednice.**

■ Upravljanje projektom

Kako će se odvijati u praksi?

Komponenta *Upravljanje projektom* će se sastojati od dva elementa:

Element 1 – Obuka za upravljanje projektom

Svrha ovog elementa je da se i općinski predstavnici i građani educiraju o potrebnim i neophodnim znanjima i vještinama, kako bi se izradio i razvio kvalitetan projekt. Ova obuka će biti svojevrsna kombinacija i prezentacija praktičnih vježbi, koje su osmišljene tako da razvijaju vještine i znanja koja su potrebna za identificiranje problema, identificiranje zainteresiranih strana i načina na koji se projekt osmišljava. Osmišljavanje projekta usredotočiti će se na logički okvir, što je ujedno i temelj za upravljanje i osmišljavanje projekta.

Element 2 – Osmišljavanje projekta i implementacija

Svrha ovog elementa je pružanje potpore, kako općinskim predstavnicima, tako i građanima, po pitanju osmišljavanja i implementacije projekta, kojim bi se riješilo određeno pitanje. Ovaj će se element usredotočiti na to da se stečena znanja i vještine koje su prezentirane tijekom obuke, upražnjavaju u praksi.

■ Upravljanje projektom

Što je sve
uključeno?

Element 1 – Edukacija za upravljanje projektom

Standard	Kriteriji
1.1 Znanja i vještine potrebne za osmišljavanje i implementaciju projekta postoje	<p>Sudionici s odgovarajućim iskustvom i interesom su u mogućnosti obvezati se na redovitu nazočnost satima edukacije</p> <p>Edukacija za upravljanje projektom je planirana i odobrena od strane sudionika</p> <p>Organiziraju se edukacije za raščlambu problema i zainteresiranih strana, osmišljavanje projekta, implementaciju, nadgledanje i evaluaciju</p>
1.2 Stečena znanja i iskustva se primjenjuju u praksi	<p>Praksa u raščlambi problema, zainteresiranih strana, osmišljavanja projekta i implementacije, uspješno završena od strane sudionika</p>

■ Upravljanje projektom

Što je sve
uključeno?

Element 2 – Osmišljavanje projekta i implementacija

Standard	Kriteriji
2.1 Projekt je osmišljen sukladno načelima i praksi učinkovitog upravljanja projektom	Problem koji se rješava projektom je identificiran sukladno načelima participatornog rješavanja problema Najmanje jedan projekt osmišljen sukladno adekvatnoj uporabi tehnika upravljanja projektom
2.2 Projekti su implementirani sukladno načelima i praksi učinkovitog upravljanja projektom	Najmanje jedan projekt implementiran Interna ili eksterna procjena izvršena sukladno načelima učinkovitoga upravljanja projektom

OESS Misija u Bosni i Hercegovini

Fra Anđela Zvizdovića 1

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

Telefon: ++387 (0) 33 752 100

Faks: ++387 (0)33 442 479

info.ba@osce.org

Mission to Bosnia and Herzegovina

www.oscebih.org